

„Egyedül voltam én sokáig. Majd eljöttek hozzám sokan. Magad vagy, mondták; bár velük voltam volna én boldogan.”
József Attila: *Íme, hát megleltem hazámat*

Valami olyanra vállalkoztam, amire magamtól tán sose lettem volna képes. De sokan jöttek, és kértek, hogy vállaljam el. És most itt vagyok Önök előtt, elöttek azzal, hogy igen, ha úgy akarjátok, vágjunk bele. Nézzük meg, mire megyünk együtt. Mert ezt csak együtt lehet. Veletek, közösen. Tudva a legfontosabbat, a mindenkori visszajelzést arról, hogy jó-e még, amit teszünk? És lehetőleg mindenkinek. Vagy, ha úgy talán nem is mehet mindig, hát legyen jó, nagyon sok mindenkinek.

Ma kerekén 11 hónapja, hogy a MÉSZ elnökének mandátuma lejárt. Erről dr. Elek József ügyvéd úr a 2009. november 25-i rendes, tisztújító közgyűlés jegyzőkönyvének 10. oldalán így nyilatkozott: „dátuma szerint Kálmán Ernő mandátuma 2011. június 7-én jár le.” És még ugyaninnen: „A jogi képviselő az Alapszabály szerinti négy éves választás lehetőségét tartja törvényesnek és elfogadhatónak.” Ez meg azt jelenti, hogy ami – egy hónap híján – egy éve történik itt, az elfogadhatatlan.

Sok szó esett a múlttól. Én ezt már nem akarom folytatni. Elég. Annak – nem csak képletes – lezárásaként köszönetet mondok az eddig munkát vállalóknak. Aztán ki-ki eldöntheti, hogy az érdemből mennyi az övé.

Vagy eldöntik mások.

A történet, hogy miként „maradt magára” a MÉSZ, talán nem mindenki számára ismert. Így hát az ifjaknak mondom, a MÉSZ befogadta a Kamarát akkor, amikor még nem volt kamarai törvény. A szervezet az *Építőművészekből*

önkorlátozódott *Építészekre*, de így „önconkítva” is a minőségi építészetet képviselte. Aztán a kamarai törvény megszületésével megalakulhatott a MÉK. A kamarai tagság kötelezővé lett mindazoknak, akik tervezni szerettek volna. Tervezni pedig muszáj. Mert vízióra szükség van. Volt, van, lesz. Mi a vízió? Álom, vágyálom, illúzió, délibáb, ábránd, álmkép, képzelődés, káprázat, érzéki csalódás, tünemény, látomás. Mit hagytam ki? Talán semmit. És ebből mit vittek magukkal a kamarába orientálódtok? Talán semmit. Talán mindent. De ha a vízió megmaradt, akkor semmi baj. Akkor „kész a leltár”. Hiszen alig vannak itt olyanok, akik ott is ne lennének tagok. És persze visszavehettük az *Építőművészek* megtisztelő nevet.

Ha megnézzük a MÉSZ honlapját, úgy annak jobb felső sarkán található egy fül, amivel eljuthatunk az oldaltérképhez. Annak utolsó fejezete a *Tudástár*. Ezen belül aztán vannak további fejezetek. Hátról indulva például a *Médiamegjelenés*. Na, az üres. A következő a *Munkaanyagok* című. Itt hat írás található. Köztük a *MÉSZ stratégia 2010-2014*. (Talán csak nem a politikai választásokhoz kellett igazodni?) Ez a másfél oldal nem volt elég ahhoz, hogy – egy-két általánosságot leszámítva – a magyar építőművészek honi kérdéseiről tegyen megállapításokat, s nevezzen meg törekvéseket, célokat. Ám az írás többször tesz említést Magyarországról úgy, mint a Távol-Kelet kapujáról. Mindezt a MÉSZ-nek nevezett távol-keleti utazási iroda által szervezeten.

A MÉSZ honlapján a *Rólunk* fejezet *regionális felosztás* oldala – szegény – szintén üres. A helyzet azonban ennél is szomorúbb. Mert nem ez az egyedüli üres lap. Üres a *kutatás, a minőség kultúrája, az ökológia-környezetvédelem*. De

lássuk ezt másként. Vagy nézzük ezt másként. Mondjuk azt, hogy ezek nem üresek. Ezek tiszta lapok, amiket most majd meg kell tölteni tartalommal. Igazi tartalommal. Már ez is elegendő munka lenne.

De vagyunk itt jópáran, akik mást szeretnének. Vagy pontosabban: mást is szeretnének. A főváros, és minden más, amit „vidéknek” hívunk, relációjában. Ahol Magyarország lakosságának negyötöde él. Meg az a „pár” építész? Akik már nem hisznek abban, hogy megítélésünk, vagy mondjam úgy, hogy sorsunk lehetne jobb. Kollégánk írta, idézem: „Amúgy az a meglátásom, hogy a MÉSZ működése vidéken lényegében ellehetetlenült, és nem hiszem, hogy Pécsről ma, érdemben bele lehet szólni. Valójában az Európa Kulturális Fővárosa címmel sem sikerült érdemben a MÉSZ látóterébe kerülnünk.” Ugyaninnen, kicsit később: „A magam, vagy általunk szervezett események iránt a szakmánk lényegében teljesen közönyös, a helyzet rosszabb, mint eddig bármikor. Az egyéni érdekekkel a közösségi érdekek ma nem versenyképesek.” Itt tartunk. És ami az igazi baj, hogy ez sajnos igaz.

Nemrég láttam egy beszélgetést Csík Jánossal, az Európa-hírű Csík Zenekar alapítójával. Amit létrehozta – Pesten úgy mondják – *nem semmi*. Igen. Csak hogy ők Kecskeméten élnek. Mint jó néhány kiváló építészünk. Vagy Szege-den, vagy Kaposváron, Győrben, Sopronban, Miskolcon, vagy Nyíregyházán. És mielőtt bárkit is megsértenék, hogy az ő települését miért is nem soroltam fel, abbahagyom. De csak azért, mert szerintem már nagyon is sokan tudjátok, miről beszélek.

Jóllehet nem az a dolgom, hogy a rólunk szóló honlapot bíráljam, bár azt is ott olvastam, hogy a MÉSZ tagságá-

nak a fele *vidéki*. Én kérem egy egyszerű, vidéki építész vagyok. Onnan jöttem. (Vagy *onnét gyűttem?* Mert ennek ilyen a stichje.) Ha már a feléről beszélünk, szóljunk az egészről is. Mert ez fontosabb. Ám ahhoz tudni illene/kellene, hogy hányan is vagyunk? S abból hány fiatal? Én nem gondolom, hogy ötven alattiakra, meg felettekre kéne osztani a felsorolást. Ez az ötlet még ma is felbőszít. Ez a szemlélet egy pályakezdő számára sosem lesz vonzó.

De mitől lehetne vonzó? Attól, ha látják – mit látják, érzik –, hogy az idősebb kollégáknak szükségük van rájuk. A friss szemükre, a kegyetlen őszinteségükre és persze arra, hogy mindezek mögött szeretnének minél többet tanulni tőlük, mert annak semmi értelme, hogy mi magunkkal vigyük, amit tudunk, mert akkor az, örökre elvesz. Annak meg mi értelme?

A *hányan vagyunk* kérdése igen fontos, tekintve, hogy az Alapszabály ehhez a számhoz tisztségeket rendel. Meg lehetőségeket. Például azt, hogy a tagság tíz százaléka hívhat össze rendkívüli taggyűlést. A honlap, „számháborújából” az nem derül ki, hogy akkor az most hány személy? A tagnyilvántartásban szerepeltetett drága halottaink neveit felhasználni pedig, otromba kegyeletsértés.

Az Alapszabály a hozzánk társulni akarókat két csoportra osztja. Vannak, akik portfólióval jelentkezhetnek, amit egy felvételi bizottság bírál el. És vannak, a már megmérettettek, akik teljesítményét korábban, és persze máshol bírálták el. Ők a Kossuth-díjasok, a Széchenyi-díjasok, az Ybl-díjasok, a Pro Architectura-díjasok. Meg a MÉSZ alapította díjak elnyerői. Meg a DLA tudományos minősítést elnyertek. Meg vannak a Mesteriskolát és Vándoriskolát végzettek. Akiket, ha akarják a közénk tartozást, fel kell venni. S az utóbbiakat nem kellene azonnal a tagdíjjal bombáztatni. Hadd menjen el a kedvük? Amikor munka sincs? Nem. Adjunk nekik időt. Mondjunk két évet, amíg nem kell fizetniük. Miért? Csak a „multik” érdemlik meg ezt a kiváltságot nálunk? Ez a tagdíjkiesés meg már igazán nem visz bennünket romlásba.

Ez nem. Ám a haszna felbecsülhetetlen.

Hogyan nyílik meg valaki? Ennek ezer módja van, ám közös gyökere talán csak egy. Az együttlét. Na, ez az, ami hiányzik. Igaza van pécsi barátunknak. Hogy hangzott? „Az egyéni érdekekkel a közösségi érdekek ma nem versenyképesek.” Miközben arról beszélek, hogy egyéni érdek az is, hogy érdekeink közösségek is legyenek. Mafla naivitás? Nem hiszem.

Nemrég járhattunk az Országházban. Kétszer is. Ami gyönyörű, tiszteletet parancsoló és óriási. Mert miként Makovecz Imre is mondta: „Budapest mégiscsak a Kárpát-medence fővárosa.” (Jut eszembe. A Régi-Új Magyar Építőművészet Makovecz-emlékszámra jóézésű, baráti hitelből jelenhetett meg.) Amúgy a Trianon előtti Kárpát-medencéről beszélek. Nekünk mára hét szomszédunk lett. Szégyenlem, de én egyikük nyelvét sem beszélem. Így sajnos sokan vagyunk. Miközben mégiscsak ők a közvetlen „külföld”. Nos, az talán fontosabb, hogy velük legyünk közvetlen kapcsolatban. Nem őket kéne legelőbb megismerni?

Eltagadhatatlan érdem, hogy igen fontos volt Hudec László „felfedezése”. Az emlékháza létrehozására tett kísérlet. Sanghajban.

Mikor lesz Ybl-házunk, Lechner-házunk? Lajta-házunk, Molnár Farkas-házunk? Itthon. A miskolciaknak hála, nekik van Kós-házuk. Mikor lesz igazi Magyar Építészeti Múzeumunk?

Felelemlegetett, „korteskedésem” során bizonyosodtam meg arról, hogy a *másik* Magyarországon egészen másként látják a Kamara és a Szövetség dolgát. Sokkal inkább egymásra utaltnak, mint itt. Értelemszerű, hogy mások a feladatok, de azt mégiscsak együtt kellene képviselni. Sokkal szorosabb kapcsolattal.

Megalakult a Magyar Művészeti Akadémia. Köztestületként. Építész tagozattal. Tagjainak zöme (leszámítva a Kárpát-medenceieket) MÉK tag is és MÉSZ tag is. Én úgy gondolom, hogy együvé tartozásunkat ennél jobban nem nagyon lehet(ne) reprezentálni. Ebben a sorban a MÉSZ egyfajta előszobája lehet az Akadémiának. Az együvé tartozás min-

den ismérével. Feladatunk, hogy a MÉSZ státusát a MMA mellett fenntartsuk. Önálló szakmai szövetségként, megőrizve teljes önállóságunkat és függetlenségünket. A legfontosabb azonban az, hogy mindenekelőtt rendet tegyünk.

- Legelőször az Alapszabályban.
- Legyen végre SzMSZ-ünk. Mert az, az Alapszabály 21.§-a ellenére emellett még sok minden máig nem készült el. Pedig ez a működőképesség fenntartása érdekében elengedhetetlen.
- Legyen átlátható tagnyilvántartásunk. A tagok státusának megnevezésével. Na meg rendezett tagdíjfizetéssel egyetemben.
- Rendezzük kapcsolatainkat „házon belül”. Ne csak ígérvény szintjén. Tegyük a házért is végre.
- Tegyük ugyanezt házon kívül. Legyen célunk, hogy kapcsolatainkat más módon alakítsuk, s ha már vannak, úgy más módon ápoljuk. Ám elsősorban közvetlen „szomszédainkkal”, ahol a gyökereink mindenütt megtalálhatók.
- Álljunk ki jogainkért. Mondjuk, a szerzői jogainkért. Ebben is csak mi tehetünk. De tennünk kell. Mert más nem tesz.
- Szenteljünk figyelmet a fiatalokra. Vonjuk be őket – ha lehet – mindenbe. Segítsük őket. Ahogy valaha bennünket segítettek. Mert – és ez nem önzés – majd csak rájuk támaszkodhatunk.
- De ne csak őket. Idős kollégáinkat. Tanítómestereinket. Mert az nem lehet, hogy ők magukra maradjanak. Mert nekik már nehéz eljutni akár csak ide is. Miközben rájuk is óriási szükségünk van. Mert nekünk ők a közvetlen elődeink. Akikkel még lehetünk kollégák. Igazi kollégák.

És ami a legfontosabb: nem engedhetjük meg magunknak az utálkozó kívülállást. Az egymás lenézését. Az irigységet. A széthúzást. Az „ennek vajon mi a buli ebben” sunyi kérdését. Mert eredményre jutnunk ezekkel nem lehet. Eredményt csak együtt érhetünk el. A szó legtisztább és legnemesebb értelmében. Kedves Kollégáim! Ugye, csak így lehet?